

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a treia

CAUZA PREDICĂ ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 42344/07)

Hotărâre

Strasbourg

7 iunie 2011

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Predică împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, *președinte*, Corneliu Bîrsan, Egbert Myjer, Ján Šikuta, Ineta Ziemele, Nona Tsotsoria, Kristina Pardalos, *judecători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

După ce a deliberat în camera de consiliu, la 17 mai 2011,
Pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 42344/07 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Ion Predică („reclamantul”), a sesizat Curtea la 26 septembrie 2007, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Reclamantul, care a beneficiat de asistență judiciară, a fost reprezentat de N. Popescu, avocat în București. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. În temeiul art. 2 din Convenție, reclamantul s-a plâns că autoritățile nu au protejat viața fiului său și că ancheta nu a fost eficientă și temeinică. În temeiul art. 13 din Convenție, acesta s-a plâns că nu i s-a oferit nicio cale de atac internă pentru încălcările incriminate ale drepturilor sale, astfel cum sunt protejate la art. 2.

4. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la fond (art. 59 § 1).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în 1946 și locuiește în București. Acesta este tatăl lui Marian Predică („fiul reclamantului”), resortisant român care s-a născut la 11 august 1983 și a murit la 5 octombrie 2003, în timp ce își executa pedeapsa cu închisoarea.

A. Decesul lui Marian Predică

6. La 20 martie 2000, fiului reclamantului a fost arestat, fiind suspectat de comiterea unui furt; acesta a fost deținut la Centrul de reeducare pentru minori din Găești la 2 noiembrie 2000. La vremea respectivă, a fost efectuat un examen medical, raportul menționând că acesta era sănătos clinic. O copie a rezultatelor examenului medical din 18 iunie 1999, cu concluzii similare, a fost anexată la dosarul medical. Un examen medical efectuat la 12 martie 2001 nu a menționat nicio boală cronică sau acută.

7. La 25 august 2001, fiul reclamantului a fost transferat la Penitenciarul Jilava și, la 11 septembrie 2003, a fost transferat la Penitenciarul de maximă siguranță Rahova. A fost plasat în celula nr. 626.

La data respectivă, a fost efectuat un examen medical care a precizat că fiul reclamantului era sănătos clinic și că nu prezenta simptome ale unei afecțiuni medicale. Fișa medicală nu preciza nicio indicație cu privire la existența vreunei boli care să necesite tratament.

Conform aceleiași fișe medicale, pe durata șederii sale în Penitenciarul Rahova, fiul reclamantului nu a solicitat niciodată asistență medicală.

8. În dimineața zilei de 1 octombrie 2003, la orele 10.15, răspunzând la chemările repetate ale unuia dintre deținuți, gardienii s-au dus în celula nr. 626, în care deținutul T.P. a declarat că fiul reclamantului trebuia să fie dus urgent la spital, deoarece își pierduse cunoștința și începuse să tremure.

Ofițerii de serviciu l-au transportat la cabinetul medical al penitenciarului. În urma unei examinări efectuate la orele 10.27, s-a ajuns la concluzia că deținutul avea o stare generală proastă, era dezorientat în timp și spațiu; medicul a menționat „suspiciune de intoxicare (medicală), recomandând ca acesta să fie dus de urgență la Spitalul de chirurgie din cadrul Penitenciarului Rahova. Acolo, la orele 10.40, acesta a fost diagnosticat cu „convulsii/simptome de epilepsie majoră grand mal” (criză comițială). S-a recomandat consultarea unui specialist.

9. Având în vedere că starea pacientului continua să se deterioreze, i s-a aplicat respirație artificială. Fiul reclamantului a fost transportat la cel mai apropiat spital de urgență, Spitalul Universitar din București, unde a fost spitalizat la orele 11.15, în comă. Diagnosticul la sosire a fost „hemoragie intercerebrală, în regiunea temporo-parietală stângă, cu inundație panventriculară”. Medicii au menționat că nu existau semne de traumatisme la nivelul craniului sau vertebrelor.

Pacientul a fost supus unor teste de laborator, unei tomografii și unor teste chirurgicale și neurochirurgicale. Având în vedere că nu a existat niciun indiciu că era necesară o intervenție neurochirurgicală, acesta a fost mutat în alt salon, unde respirația îi era asistată de un ventilator mecanic și bătăile inimii menținute prin perfuzie.

10. În ciuda îngrijirilor medicale oferite, fiul reclamantului nu a mai ieșit niciodată din comă. În foaia de observație clinică medicală a acestuia se menționa că a murit la 5 octombrie 2003, orele 13.30.

„cauzată de un stop cardiac, [în timp ce se afla] conectat la un aparat de respirație artificială și la perfuzie cu adrenalină. Leziune gravă a trunchiului cerebral. Hemoragie intercerebrală, în regiunea temporoparietală stângă, cu inundație panventriculară și efecte de compresiune asupra trunchiului cerebral.”

Certificatul medical care atestă decesul fiului reclamantului a fost emis la 8 octombrie 2003. Acesta menționa cauza directă a decesului o hemoragie intraventriculară și o hemoragie a meningelor cerebrale, cu grave „traumatisme craniene și faciale, cauzate de o agresiune”.

11. Raportul preliminar de necropsie, emis la 14 octombrie 2003 de Institutul Național de Medicină Legală „Mina Minovici” conținea următoarele concluzii:

„Moartea lui Marian Predică a fost violentă. A fost cauzată de o hemoragie intraventriculară și o hemoragie a meningelor cerebrale, consecințe ale unui traumatism – cranio-cerebral și facial, cu fractură a oaselor nazale, echimoză facială și excoriație în regiunea occipitală stângă.

Necropsia a indicat existența unei excoriații și a unei echimoze în partea stângă a zonei toracice și pelviene.

Leziunile traumatice ar fi putut fi cauzate de o lovitură cu un obiect solid în zona facială, urmată de o cădere și lovire de o suprafață dură, cu impact asupra occiputului și hemicorpului stâng.

Leziunile traumatice ar fi putut fi produse cu una până la trei zile anterior zilei spitalizării.

Există o legătură cauzală directă între leziunile traumatice cerebrale și decesul lui Marian Predică.”

Raportul medical final, emis la 4 decembrie 2003, a confirmat observațiile preliminare, declarând, în plus, că leziunile traumatice ar fi putut fi produse cu câteva zile înainte de ziua spitalizării 1 octombrie 2003” și a concluzionat că „leziunile cerebrale necesitau îngrijiri medicale imediate”.

12. La 21 septembrie 2006, procurorul a solicitat expertului medico-legal de la Institutul de Medicină Legală să răspundă, pe baza declarațiilor date de colegii de celulă ai victimei, care descriu incidentul din dimineața zilei de 1 octombrie 2003, dacă „era posibil ca, în timpul unei crize comițiale, victima să se fi lovit cu putere de diverse obiecte din jur și astfel să își fi provocat singur toate leziunile identificate la autopsie (inclusiv leziunile faciale)”. Raportul medical suplimentar emis a declarat că, „având în vedere morfologia și topografia leziunilor traumatice, nu s-ar putea exclude ca toate rănilile să fi fost suferite în același context – căzând și lovindu-se de o suprafață dură, cu câteva zile înainte de data morții, posibil prin lovirea de un pat de metal în timpul unei crize de epilepsie majoră (grand mal), astfel cum s-a aflat din datele anchetei trimise de procuror”. Nu au fost identificate deficiențe în asistența medicală oferită victimei înainte de decesul acesteia.

13. Reclamantul a pretins că și-a văzut fiul ultima dată la 25 septembrie 2003, când acesta din urmă participase la o audiere în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție. La vremea respectivă, acesta nu avea semne vizibile de violență. Înainte de detenție și la transferul în Penitenciarul Rahova, acesta fusese sănătos, astfel cum au confirmat și examenele medicale efectuate în penitenciar.

Reclamantul a fost informat cu privire la decesul fiului său la 6 octombrie 2003; acestuia, soției lui și celui alt fiu al său li s-a permis să vadă trupul de la Institutul de Medicină Legală la 9 octombrie 2003. Conform reclamantului, niciunul din membrii familiei nu a putut recunoaște trupul, deoarece fața era desfigurată, părul fusese ras, mâinile aveau semne de cătușe și mâna stângă avea o leziune în zona în care avusese cătușe. După cum se pretinde, identificarea decedatului a fost confirmată pe baza unui semn distinctiv de pe mâna stângă.

B. Cercetarea penală a decesului fiului reclamantului

14. La 5 octombrie 2003, Parchetul Militar București a primit un telefon de la G.I., ofițer din cadrul Penitenciarului Rahova, care îl informa cu privire la decesul deținutului și solicita autorității competente stabilirea cauzei și a circumstanțelor decesului.

1. Cercetarea privind gardienii penitenciarului

15. O anchetă preliminară a fost efectuată în privința pretinselor infracțiuni săvârșite de cei douăzeci de gardieni ai penitenciarului care erau însărcinați cu supravegherea deținuților.

Procurorul militar însărcinat a interogat ofițerii care au fost de serviciu în perioada în care a fost deținut fiul reclamantului în Penitenciarul Rahova, pentru a stabili dacă avusese loc vreun incident în rândul deținuților și al colegilor de celulă și dacă fusese vreun incident atunci când au fost utilizate forța sau alte metode de imobilizare în privința deținutului. Gardienii au declarat că nu avusese loc niciun incident în celula nr. 626 și că nu observaseră nicio leziune pe fața deținutului. Unii dintre colegii de celulă ai fiului reclamantului au dat declarații similare privind lipsa oricăror incidente în celula acestora.

Unul dintre colegii de celulă, V.O.C. a susținut, în declarația dată în fața procurorului militar la 17 iunie 2004, că auzise că Predică Marian fusese bătut de „mascați” (ofițeri mascați pentru intervenții speciale) când se întorsese de la o vizită sau de la instanță deoarece vorbise despre ei nerespectuos.

16. La 26 ianuarie 2004, procurorul militar a decis neînceperea urmăririi penale a gardienilor, deoarece nu existau circumstanțe suspecte privind moartea fiului reclamantului. Cauza a fost trimisă în fața unui procuror civil pentru continuarea anchetei privind colegii de celulă ai victimei (a se vedea infra, pct. 20-22). Rezoluția a fost confirmată de procurorul ierarhic superior la 5 august 2004.

Rezoluția procurorului militar a fost contestată de reclamant în fața Tribunalului Militar București. La 24 martie 2005, capetele de cerere au fost respinse ca inadmisibile. Totuși, decizia în cauză a fost casată la 14 iulie 2005 de Tribunalul Militar Teritorial București, iar cauza a fost trimisă spre rejudecare la primă instanță.

La 23 septembrie 2005, cauza a fost trimisă Judecătoriei Sectorului 5 București, care s-a pronunțat o la 8 noiembrie 2005 declinându-și competența în favoarea Tribunalului București.

17. Plângerea reclamantului a fost admisă la 21 februarie 2006 de Tribunalul București, care a dispus retrimiteră cauzei la parchet pentru cercetări suplimentare. Tribunalul a constatat că cercetările fuseseră efectuate necorespunzător pe parcursul procedurii.

În urma recursului, hotărârea a fost anulată la 20 aprilie 2006 de Curtea de Apel București, care a reținut că prima instanță nu și-a motivat hotărârea și nu a specificat exact ce probe ar trebui să fie adăugate la dosar. Cauza a fost, în consecință, trimisă spre rejudecare la primă instanță.

18. Tribunalul București s-a pronunțat la 20 octombrie 2006. La evaluarea probelor care i-au fost prezentate, s-a reținut că cercetarea penală efectuată nu s-a dovedit eficientă în sensul art. 2 și art. 3 din Convenția europeană a drepturilor omului. În continuare, tribunalul a admis plângerile reclamantului și a dispus retrimiteră cauzei la procuror, având în vedere că era necesar să se efectueze cercetări suplimentare în privința infracțiunii de omor, astfel cum este prevăzută la art. 174 C. pen. Tribunalul a rezumat faptele petrecute în perioada 11 septembrie (ziua încarcerării) și 1 octombrie 2003, pe baza probelor prezentate. Acesta a susținut că nu exista nicio dovadă că a avut loc vreo altercație între fiul reclamantului și colegii săi de celulă în această perioadă. În registrul oficial al penitenciarului nu exista nicio consemnare referitoare la aplicarea vreunei măsuri disciplinare în privința acestuia.

Instanța a criticat faptul că procurorii au întrerupt, în general, cercetările, fără să fi făcut vreo referire la o infracțiune specifică, precum omorul, supunerea la rele tratamente sau tortura – astfel cum sunt prevăzute la art. 174, art. 267 și art. 267¹ C. pen. În probele prezentate deja în cauză nu exista nicio informație concretă privind circumstanțele morții

fiului reclamantului sau persoanele care trebuie să fie considerate răspunzătoare pentru aceasta, „deși moartea acestuia fusese fără îndoială violentă”.

De asemenea, instanța a menționat că, la evaluarea probelor prezentate, nu putea fi trecut cu vederea faptul că autoritățile de anchetă erau în cadrul armatei, deși Curtea Europeană a Drepturilor Omului afirmase în repetate rânduri că astfel de anchete penale efectuate de un procuror militar nu pot fi considerate eficiente.

De asemenea, aceasta a reținut că:

„Niciunul dintre acuzații care fuseseră prezenți, împreună cu Marian Predică, la audierea în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție la 25 septembrie 2003, nu a fost audiat, în măsura în care ar fi putut martori ai unui conflict între Marian Predică și gardienii penitenciarului (în special acuzatul V.L.).

Niciunul dintre gardienii din cadrul Unității Speciale de Intervenție care erau de serviciu la 25 septembrie 2003 și ulterior, până la 1 octombrie 2007, nu a fost audiat vreodată.

Concluziile contradictorii ale numeroaselor rapoarte medicale trebuie să fie clarificate de Comisia superioară medico-legală”.

19. Această hotărâre a fost confirmată în recursul formulat de cei douăzeci de gardieni ai penitenciarului la 3 aprilie 2007. Curtea de Apel București a reținut că raționamentul primei instanțe era exhaustiv și temeinic din punct de vedere legal.

În prezent, procedura este pendinte la poliția judiciară, însărcinată de parchet să efectueze ancheta (a se vedea infra, pct. 25 și 27).

2. Ancheta privind colegii de celulă ai fiului reclamantului

20. Referitor la ancheta efectuată în privința colegilor de celulă ai fiului reclamantului, procurorul a decis, la 10 martie 2004, să înceteze acțiunea, având în vedere că nu exista niciun element în dosar care să indice săvârșirea vreunei infracțiuni. Cu toate acestea, procurorul ierarhic superior a anulat această decizie la 28 mai 2004, precizând că ar trebui să fie efectuate cercetări suplimentare în ceea ce privește infracțiunile prevăzute la art. 183 C. pen., și anume loviri sau vătămări cauzatoare de moarte.

21. Procurorul a audiat persoanele care fuseseră deținute în aceeași cameră cu fiul reclamantului și alte persoane. Acestea au declarat că fiul reclamantului nu fusese atacat de alți deținuți sau de ofițerii închisorii. Unele persoane au declarat, de asemenea, că, la 1 octombrie 2003, fiul reclamantului a avut o criză comițială, căzuse între paturi și se rănise și că acesta fusese dus imediat la cabinetul medical.

22. La 3 noiembrie 2006, procurorul a decis neînceperea urmăririi penale, constatând că „decesul a fost consecința faptului că [fiul reclamantului] s-a rănit accidental în timpul unei crize epileptice majore (grand mal)”.

23. Decizia a fost confirmată de procurorul ierarhic superior la 28 decembrie 2006. Ordonanța acestuia a fost contestată de reclamant în fața Tribunalului București, care s-a pronunțat la 18 octombrie 2007

Tribunalul a anulat ordonanța procurorului de neîncepere a urmăririi penale, reținând că era necesar să fie prezentate mai multe probe în cauză, și anume înregistrările video de la locul de detenție pentru perioada de timp relevantă.

24. Parchetul a declarat recurs. Prin hotărârea din 12 februarie 2008, Curtea de Apel București a considerat că procurorul trebuia să stabilească și să clarifice circumstanțele în care decedase victima, având în vedere că exista dovada săvârșirii unui omor. În acest scop, procurorului i s-a dispus să prezinte și să evalueze anumite elemente de probă, și anume să identifice și să vizioneze toate înregistrările video de pe culoarele penitenciarului și din celula victimei; să îi identifice și să îi audieze ca martori pe V.L. și pe un anume N.N. (menționat în raportul Amnesty International referitor la moartea lui Marian Predică, a se vedea infra, pct. 30); să identifice alte documentele medicale privind starea de sănătate a victimei, anterior și ulterior încarcerării.

Cauza a fost retrimisă procurorului pentru cercetări suplimentare.

25. La 17 decembrie 2009, procurorul a început urmărirea penală *in rem* cu privire la infracțiunile prevăzute la art. 183 C. pen.

Prin două ordonanțe consecutive din 22 februarie și 1 aprilie 2010, procurorul a hotărât să delege ofițerii de poliție competenți pentru a desfășura urmărirea penală în conformitate cu cerințele instanțelor, astfel cum s-a declarat în hotărârile acestora din 20 octombrie 2006 și 12 februarie 2008 (a se vedea supra, pct. 18 și 24) De asemenea, acesta a concluzionat că, la vremea evenimentelor incriminate, Penitenciarul Rahova nu avea instalat un sistem de supraveghere video.

26. De asemenea, procurorul a menționat faptul că Comisia superioară medico-legală a validat raportul de autopsie la 4 decembrie 2003, adăugând că:

„[...] traumatismul ar fi putut fi produs prin lovirea de ... o suprafață dură (lovituri active în zona facială urmate de o cădere cu impact cranian, leziunile fatale fiind cauzate de contralovitură), cu următoarele modificări: având în vedere tipul de leziuni traumatice, morfologia și amplasarea acestora, inclusiv în plan frontal și dorsal, poate fi exclusă posibilitatea ca acestea să fi fost suferite doar ca urmare a unei căderi în timpul unei crize de epilepsie; celălalt traumatism ar fi putut fi produs prin lovirea de ... obiecte dure, în același context ca și leziunile fatale de la nivelul extremității cefalice.

Nu au fost identificate deficiențe în asistența medicală oferită.”

27. Delegând poliția judiciară să efectueze urmărirea penală, procurorul a decis, de asemenea, înregistrarea cauzei în arhivele secției de omucideri a poliției, la secțiunea „cauze cu autori neidentificați”.

28. Cu excepția acțiunii introduse de reclamant în fața instanțelor interne, prin care se contestau deciziile procurorilor de neîncepere a urmăririi penale, acesta nu a fost implicat în anchetă și a pretins că a fost nevoit să facă eforturi considerabile să obțină informații relevante privind desfășurarea procedurii.

29. Ancheta penală este încă pendinte.

C. Acte extrajudiciare privind fiului reclamantului

1. Raportul Amnesty International privind decesul lui Marian Predică

30. În raportul din 11 martie 2004, numit „Decesul lui Marian Predică în circumstanțe suspecte”, Amnesty International a prezentat sumar circumstanțele morții fiului reclamantului în timp ce se afla în arest. Raportul includea și declarațiile date reprezentanților ONG-ului de către directorul penitenciarului și de N.N., o pretinsă cunoștință a lui Marian Predică.

Părțile relevante ale acestui raport se citesc după cum urmează:

„Marian Predică, născut la 11 august 1983, a fost arestat la 20 martie 2000 și condamnat la un an și jumătate de închisoare pentru furt de radiocasetofoane auto și roți de rezervă [...]

Conform informațiilor furnizate de Ion Predică, tatăl lui Marian, la 6 octombrie 2003, în jurul orei 8.30 a.m., doi polițiști de la Secția 23 au venit la domiciliul acestuia și i-au cerut să meargă urgent la Penitenciarul Rahova. La Penitenciarul Rahova, medicul i-a spus că fiul său a murit și că trupul acestuia era la Spitalul Municipal. Acesta a întrebat medicul cum s-a întâmplat și aceasta a răspuns că Marian Predică ar fi alunecat și ar fi suferit o comotie cerebrală [...]

La 7 octombrie, în jurul orei 7.30 a.m., Ion Predică a mers la Institutul de Medicină Legală (IML) pentru a afla cauza morții fiului său și i s-a spus că trupul fiului său nu sosise încă. Următoarea zi, Ion Predică s-a întors la spital, dar nu a putut obține nicio informație despre cauza morții fiului său. La Direcția Spitalului i s-a spus că această informație este confidențială deoarece Marian Predică a decedat în timpul detenției. Împreună cu fiii săi, Ion Predică s-a întors la IML, unde medicul legist le-ar fi spus că pe trupul fiului său erau urme de leziuni suferite ca urmare a unui act de violență.[...]

La 3 noiembrie 2003, un reprezentant al Amnesty International a vizitat Penitenciarul Rahova și a vorbit cu directorul acestuia. [...] Întrebat dacă părul lui Marian Predică fusese ras ca o pedeapsă disciplinară, directorul a negat că o astfel de pedeapsă se practică în penitenciar. Conform directorului, părul acestuia fusese ras pentru a-l pregăti pentru o tomografie cerebrală la Spitalul Municipal. Atunci când reprezentantul Amnesty International a întrebat directorul penitenciarului de ce nu fusese anunțată familia că Marian Predică a fost

spitalizat, i s-a răspuns că nu exista nicio obligație legală de a anunța familia în astfel de circumstanțe. Singura lor obligație este de a oferi tratament medical [...]

Reprezentatul Amnesty International a vorbit și cu N.N., care a fost arestat împreună cu Marian Predică. Inițial, aceștia au fost reținuți la Găești și apoi la Jilava. [...]. Acesta este sigur că Marian Predică a fost bătut de unitatea specială de intervenție din Rahova, după audierea de la Curtea Supremă. Se pare că unitatea specială de intervenție – numită și echipa de mascați – operează razii în celulele deținuților și bate pe oricine se plânge. După audierea din 25 septembrie 2003, N.N. se juca în sala de așteptare cu o bucată de frânghie, când doi ofițeri mascați i-au pus cătușe și l-au ținut de brațe și de gât. Apoi a fost adus din nou la închisoare, unde a fost dus la frizer și ras în cap. La momentul interviului, noiembrie 2003, părul lui N.N. era foarte scurt. Se pare că aceasta este o pedeapsă obișnuită [...]

2. Declarația lui G.I.

31. Într-o scrisoare din 6 noiembrie 2003, trimisă la Curte în cadrul propriei sale cauze, G.I., un deținut al Penitenciarului Rahova și reclamant în fața Curții, în cererea nr. 25867/03, a descris ce s-a întâmplat în penitenciar – după știința sa – în noiembrie 2003, după cum urmează:

„În noiembrie 2003, în acest penitenciar, deținutul Predică Marian a fost bătut cu brutalitate și ucis [...] de către forțele speciale de intervenție (mascații), care sunt criminali, bestii cu chipuri umane [...] următorii martori pot confirma ceea ce tocmai am declarat: M.T.C., T.C., V.L., V. M., P. D. Toți acești martori sunt, împreună cu Predică Marian, părți în aceeași procedură penală”.

Părților li s-a solicitat să comenteze cu privire la această declarație.

32. În observațiile Guvernului cu privire la fond, acesta și-a exprimat opinia conform căreia această declarație nu poate fi inclusă în dosarul prezentei cauze, în măsura în care reclamantul nu îl menționase niciodată pe G.I. și nici nu îl pusese în discuție ca potențial martor de audiat în procedura internă.

Ulterior, în scrisoarea sa din 26 mai 2010, Guvernul a informat Curtea că declarația fusese trimisă parchetului competent cu urmărirea penală, în măsura în care ar trebui să fie luate în considerare circumstanțele dezvăluite în aceasta.

33. Reclamantul consideră că această declarație trebuie să fie inclusă în dosarul prezentei cauze, deoarece era „o declarație de protest trimisă Curții”, pe care G.I. o considera ca fiind singura autoritate capabilă să ajute familia victimei. Drept răspuns la argumentul Guvernului, reclamantul a susținut că nu ar fi putut să știe numele deținuților care aveau informații despre moartea fiului său și, prin urmare, nu a putut să invoce numele acestora ca martori; identificarea potențialilor martori nu era datoria sa, acest lucru fiind în primul rând datoria statului.

34. Ținând seama de circumstanțele speciale în care G.I. a dat și a înaintat declarația contestată, Curtea consideră că nu există niciun motiv valid pentru care aceasta să nu fie inclusă în dosarul prezentei cauze și luată în considerare împreună cu toate celelalte documente la evaluarea prezentei cauze.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

35. Părțile relevante din Codul penal sunt redactate după cum urmează:

Art. 174

Uciderea unei persoane se pedepsește cu închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi.

Art. 183

Dacă vreuna dintre faptele prevăzute în art. 180-182 (lovirea sau vătămarea corporală) a avut ca urmare moartea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 15 ani.

Art. 267

Supunerea la rele tratamente a unei persoane aflate în stare de reținere, deținere ori în executarea unei măsuri de siguranță sau educative, se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani.

Art. 267¹

Fapta prin care se provoacă unei persoane, cu intenție, o durere sau suferințe puternice, fizice ori psihice, îndeosebi cu scopul de a obține de la această persoană sau de la o persoană terță informații sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis, de a o intimida sau de a face presiuni asupra ei ori de a intimida sau a face presiuni asupra unei terțe persoane, sau pentru oricare alt motiv bazat pe o formă de discriminare oricare ar fi ea, atunci când o asemenea durere sau astfel de suferințe sunt aplicate de către un agent al autorității publice sau de orice altă persoană care acționează cu titlu oficial sau la instigarea ori cu consimțământul expres sau tacit al unor asemenea persoane, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani.

Dacă fapta prevăzută la alin. 1 a avut vreuna din urmările arătate în art. 181 sau 182, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani.

Tortura care a avut ca urmare moartea victimei se pedepsește cu detențiune pe viață sau cu închisoare de la 15 la 25 ani.

Tentativa se pedepsește.

Nici o împrejurare excepțională, oricare ar fi ea, fie că este vorba de stare de război sau de amenințări cu războiul, de instabilitate politică internă sau de oricare altă stare de excepție, nu poate fi invocată pentru a justifica tortura; de asemenea, nu poate fi invocat nici ordinul superiorului sau al unei autorități publice.

Faptele prevăzute în art. 1 nu constituie infracțiunea de tortură dacă durerea sau suferințele rezultă exclusiv din sancțiuni legale și sunt inerente acestor sancțiuni sau ocazionate de ele.”

36. Dispozițiile Codului de procedură penală care prevăd acțiuni civile introduse în cadrul unor proceduri penale și în cadrul procedurii de contestare a rezoluției procurorului de neîncepere a procedurii penale sunt rezumate în cauza *Cobzaru împotriva României* (nr. 48254/99, pct. 36, 26 iulie 2007).

În drept

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 2 DIN CONVENȚIE

37. În temeiul art. 2 din Convenție, reclamantul s-a plâns că autoritățile nu au protejat viața fiului său în timp ce acesta se afla în arest și nu au efectuat o anchetă eficientă privind moartea acestuia. Art. 2 din Convenție este redactat după cum urmează:

„Dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege. Moartea nu poate fi cauzată cuiva în mod intenționat, decât în executarea unei sentințe capitale pronunțate de un tribunal în cazul în care infracțiunea este sancționată cu această pedeapsă prin lege.

2. Moartea nu este considerată ca fiind cauzată prin încălcarea acestui articol în cazurile în care aceasta ar rezulta dintr-o recurgere absolut necesară la forță:

- (a) pentru a asigura apărarea oricărei persoane împotriva violenței ilegale;
- (b) pentru a efectua o arestare legală sau a împiedica evadarea unei persoane legal deținute;
- (c) pentru a reprima, conform legii, tulburări violente sau o insurecție.”

A. Cu privire la admisibilitate

38. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. De asemenea, Curtea constată că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarată admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

a) Guvernul

39. Guvernul a susținut că probele medicale prezentate până atunci în dosar arătau că moartea fiului reclamantului a fost cauzată de o criză de epilepsie.

40. În acest sens, acesta a pretins că medicii de la Penitenciarul Rahova și cei de la Spitalul Universitar, care trataseră pacientul, nu menționaseră în fișa medicală niciun semn de violență sau prezența vreunor leziuni la cap sau spinale la momentul în care acesta a fost adus la spital și spitalizat.

Raportul suplimentar de expertiză medico-legală nu a exclus posibilitatea ca toate leziunile victimei să fi fost provocate în același context, posibil prin lovirea acestuia de un pat de metal în timpul unei crize de epilepsie. În ceea ce privește asistența medicală acordată de medicii închisorii și de medicii Spitalului Universitar, nu au fost identificate deficiențe.

Evaluând probele adunate, procurorul însărcinat cu ancheta a concluzionat că moartea a fost consecința unei leziuni autoprovocate, suferită în timpul unei crize de epilepsie. Totuși, odată ce instanțele naționale au anulat deciziile de neîncepere a urmăririi penale, procurorul a continuat ancheta penală, în conformitate cu cerințele stabilite în hotărâri.

41. Guvernul a susținut că, în probele existente prezentate de către și în fața autorităților judiciare, nu exista niciun element care să indice rele tratamente sau tratamente implicând utilizarea forței de către agenți ai statului.

În concluzie, Guvernul a declarat că probele adunate nu îi puteau permite Curții să constate dincolo de orice îndoială rezonabilă că fusese încălcat art. 2 în ceea ce privește moartea fiului reclamantului.

42. În continuare, Guvernul a susținut că, contrar procesului desfășurat de autoritățile turce în cauza *Salman împotriva Turciei* [(MC), nr. 21986/93, CEDO 2000-VII], autoritățile judiciare române luaseră toate măsurile necesare pentru a stabili faptele și legea aplicabilă. Administrația penitenciarului și procurorul au inițiat o anchetă preliminară, au interogat persoanele suspectate a fi implicate (deținuți și ofițeri), au analizat documentele medicale și au dispus întocmirea unui raport de expertiză medico-legală și a unui astfel de raport suplimentar pentru a stabili cauzele morții fiului reclamantului. Chiar și în cazul în care procurorii nu reușiseră să adune toate probele relevante, instanțele interne au dispus completarea anchetei și deficiențele procedurii fuseseră rectificate.

În consecință, Guvernul a considerat că autoritățile naționale au aplicat atât jurisprudența internă, cât și cea a Curții Europene în examinarea cauzei, și, în această privință, ancheta efectuată de autoritățile judiciare române fusese eficientă și corespunzătoare. Prin urmare, capetele de cerere ale reclamantului erau nefondate.

b) Reclamantul

43. Reclamantul a susținut că guvernul nu oferise o explicație satisfăcătoare și convingătoare pentru moartea fiului său, în ciuda faptului că existau probe solide că acesta fusese ucis prin tortură.

44. Fiul reclamantului era sănătos înainte de încarcerarea în Penitenciarul Rahova și, la vremea respectivă, nu existau semne de abuz fizic pe trupul acestuia. În plus, în timpul detenției, acesta nu luase niciun medicament. Reclamantul a pretins că își văzuse fiul ultima dată la 25 septembrie 2003, când Marian participase la o audiere în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție. La vremea respectivă, acesta nu arăta semne de violență. Înainte de detenție și la transferul în Penitenciarul Rahova, acesta era sănătos, astfel cum au confirmat și examenele medicale efectuate în penitenciar.

Pe baza raportului întocmit de Amnesty International (a se vedea supra, pct. 30) și pe declarațiile date de V.O.C. și G.I. (a se vedea supra, pct. 15 și, respectiv, 31), reclamantul a susținut că fiul său a suferit leziuni traumatice după audierea în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție, la 25 septembrie 2003.

Făcând referire la observațiile Guvernului care indicau un diagnostic de epilepsie, reclamantul a argumentat că niciun medic nu îl diagnosticase pe fiul său cu epilepsie; în nicio fișă medicală nu se menționa că existase un episod similar în foaia de observație clinică a acestuia; și acestuia nu i se administrase niciun tratament specific pentru epilepsie, chiar și

atunci când avusese criza de epilepsie contestată. Nu exista niciun diagnostic de epilepsie în niciunul din documentele medicale puse la dispoziția părților.

De asemenea, dacă fractura osului nazal și leziunile la cap au fost aparent explicate de impactul deținutului cu un pat de metal, guvernul nu a precizat cauzele multiplelor vânătăi și excoriații de pe trupul acestuia.

45. Prin urmare, reclamantul considera că Guvernul nu a oferit nicio explicație rezonabilă pentru „traumatismul cranian și facial cu fractura oaselor nazale, cauzate de un atac, echimozele faciale și excoriația din regiunea occipitală stângă” menționate în rapoartele de expertiză medico-legală.

46. În același timp, pe baza hotărârii Curții în cauza *Gagiu împotriva României* (nr. 63258/00, pct. 57, 24 februarie 2009), reclamantul i-a solicitat Curții să constate încălcarea art. 2, datorită faptului că autoritățile naționale nu i-au acordat fiului său o asistență medicală adecvată și oportună, în măsura în care, în ciuda urgenței medicale, acesta nu a fost trimis imediat la cel mai apropiat spital; în schimb, fiul reclamantului a fost dus de la penitenciar la Spitalul Universitar București abia la aproximativ o oră după ce și-a pierdut cunoștința și a început să tremure, deși ar fi trebuit să fie evident că, atunci când a intrat în comă, era vorba de o urgență medicală.

47. În plus, reclamantul a susținut că ancheta nu a fost imparțială și eficientă. Printre alte motive, reclamantul a precizat că procurorul militar – care nu este o autoritate imparțială, astfel cum a hotărât deja Curtea în cauza *Bursuc împotriva României* (nr. 42066/98, 12 octombrie 2004) – și care a efectuat cercetarea în etapele sale incipiente, nu a audiat niciun medic sau vreun membru al personalului medical care examinase fiul reclamantului înainte și la 1 octombrie 2003.

De asemenea, au fost audiați doar gardienii penitenciarului și colegii de celulă ai fiului reclamantului; nu a fost audiat niciun membru al unității speciale de intervenție și nu a fost identificat sau interogat niciun potențial martor.

48. Nici reclamantul și niciun alt membru al familiei lui Marian nu au fost audiați de autoritățile de anchetă. În plus, reclamantul a pretins că a obținut mare parte din informațiile referitoare la cercetare cu eforturi considerabile și că a avut acces la unele dintre aceste informații abia în cursul acțiunii în fața Curții europene, și anume, în etapa schimbului de observații.

49. În ceea ce privește cele mai recente măsuri procedurale luate de procuror în cauză (a se vedea supra, pct. 25-27), reclamantul a subliniat că deciziile incriminate dovedeau doar faptul că procurorul însărcinat cu cauza nu manifestase un interes real în soluționarea cauzei.

50. În cele din urmă, reclamantul i-a solicitat Curții să concluzioneze că, după mai mult de șapte ani de la moartea fiului său, autoritățile naționale încă nu i-au identificat pe cei răspunzători și nici măcar nu au clarificat circumstanțele în care a murit fiul său. Prin urmare, aceasta ar trebui să constate că ancheta nu a îndeplinit criteriile de promptitudine, imparțialitate și eficiență, prevăzute la art. 2 din Convenție.

2. Motivarea Curții

a) Decesul fiului reclamantului

(i) Principii generale

51. Curtea reiterează faptul că art. 2 din Convenție, care protejează dreptul la viață, este considerat una dintre dispozițiile fundamentale ale Convenției. Împreună cu art. 3, acesta consacră una dintre valorile de bază ale societăților democratice care alcătuiesc Consiliul European. Prima teză a art. 2 interzice statelor contractante să cauzeze moartea cuiva „în mod intenționat” sau prin „recurgerea la forță” disproporționată în raport cu scopurile legitime la care se face referire la literele a)-c) de la paragraful 2 al dispoziției respective, ci și să ia măsurile necesare pentru a proteja viața celor aflați sub jurisdicția lor (a se vedea, *inter alia*,

L.C.B. împotriva Regatului Unit, 9 iunie 1998, pct. 36, *Culegere de hotărâri și decizii* 1998-III, și *Keenan împotriva Regatului Unit*, nr. 27229/95, pct. 89, CEDO 2001-III)

52. De regulă, simplul fapt că o persoană moare în circumstanțe suspecte în timp ce se află în arest ar trebui să ridice problema dacă statul respectiv și-a îndeplinit sau nu obligația de a proteja dreptul la viață al persoanei în cauză.

53. În plus, persoanele reținute sunt într-o situație vulnerabilă, iar autoritățile sunt obligate să răspundă pentru tratamentul aplicat acestora (a se vedea, printre multe altele, *Keenan*, citată anterior, pct. 111). În consecință, când o persoană este sănătoasă la momentul arestării, dar moare ulterior, statul trebuie să ofere o explicație plauzibilă pentru evenimentele care au condus la decesul acesteia [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Selmouni împotriva Franței* (MC), nr. 25803/94, pct. 87, CEDO 1999-V; *Salman*, citată anterior, pct. 97] și să prezinte dovezi care pun la îndoială veridicității afirmațiile victimei, în special în cazul în care aceste afirmații sunt susținute de rapoarte medicale (*Abdulsamet Yaman împotriva Turciei*, nr. 32446/96, pct. 43, 2 noiembrie 2004).

54. În evaluarea probelor, instanța adoptă standardul probei „dincolo de orice dubiu” (a se vedea *Irlanda împotriva Regatului Unit*, 18 ianuarie 1978, pct. 161, seria A nr. 25, și *Orhan împotriva Turciei*, nr. 25656/94, pct. 264, CEDO 2002). Totuși, astfel de probe pot rezulta din coexistența unor inferențe suficient de puternice, clare și concordante sau a unor prezumții similare ale faptelor de necontestat.

În cazul în care evenimentele în cauză sunt cunoscute integral sau într-o mare măsură, exclusiv de autorități, precum în cazul persoanelor aflate în custodia lor, se vor face prezumții serioase ale faptelor privind leziunile sau decesul survenit în cursul detenției. Într-adevăr, se poate considera că sarcina probei depinde de autorități, care trebuie să ofere o explicație satisfăcătoare și suficientă (a se vedea, printre multe alte autorități, *Anguelova împotriva Bulgariei*, nr. 38361/97, pct. 109-11, CEDO 2002-IV, și *Carabulea împotriva României*, nr. 45661/99, pct. 109, 13 iulie 2010).

(ii) Aplicarea principiilor în prezenta cauză

55. Curtea observă că Marian Predică, fiul reclamantului, a decedat la 5 octombrie 2003, la vârsta de 20 de ani, după ce a fost transportat de urgență la spital de la penitenciarul unde își executa pedeapsa. Rapoartele medicale au confirmat că acesta a avut o moarte violentă, cauzată de o leziune majoră la cap. În fișele sale medicale nu exista niciun element care să indice că a avut probleme de sănătate la vremea la care a fost arestat sau că acesta a fost rănit înainte de ziua decesului.

56. În aceste circumstanțe, Guvernul are obligația să ofere o posibilă explicație pentru decesul fiului reclamantului.

57. Explicația Guvernului, bazată pe constatările procurorului din dosarul anchetei, este că moartea fiului reclamantului a fost consecința unor leziuni autoprovocate, suferite în timpul unei crize de epilepsie.

58. Instanța este conștientă de natura subsidiară a rolului său și recunoaște că trebuie să fie prudentă în asumarea rolului de facto de primă instanță, în cazul în care acest lucru nu devine inevitabil având în vedere circumstanțele unei anumite cauze [a se vedea, de exemplu, *McKerr împotriva Regatului Unit* (dec.), nr. 28883/95, 4 aprilie 2000]. Cu toate acestea, în cazul în care se fac acuzații în temeiul art. 2 și art. 3 din Convenție, instanța trebuie să aplice un control deosebit de riguros [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ribitsch împotriva Austriei*, 4 decembrie 1995, pct. 32, Seria A nr. 336, și *Avșar împotriva Turciei*, nr. 25657/94, pct. 283, CEDO 2001-VII (extrase)], chiar dacă anumite proceduri și investigații interne au avut deja loc.

59. În acest context, Curtea observă că probele din dosar nu susțin afirmația conform căreia fiul reclamantului suferea de epilepsie sau că fusese tratat vreodată pentru această boală înainte de incidentul din 1 octombrie 2003. Toate documentele medicale depuse la dosar

dezvăluie că Marian Predică era sănătos clinic începând cu anul 2000, când a fost arestat de poliție prima dată, până la 11 septembrie 2003, când a fost examinat din punct de vedere medical la transferul în Penitenciarul Rahova. În toată această perioadă nu a fost consemnată nicio criză de epilepsie; fiului reclamantului nu i s-a prescris sau administrat niciodată niciun tratament pentru epilepsie sau pentru orice altă patologie similară.

În plus, făcând referire la incidentul din 1 octombrie 2003, care a culminat cu moartea fiului reclamantului, Curtea observă că, contrar afirmației Guvernului, conform căreia medicii nu au menționat niciodată diagnosticul de „epilepsie” în fișele medicale, termenii utilizați fiind „suspect de ingerare voluntară de medicamente” și apoi „convulsii/simptome de epilepsie majoră (grand mal)” (*criză comițială*)

60. Certificatul care atestă decesul fiului reclamantului și raportul preliminar al autopsiei a menționat că moartea acestuia fusese violentă, „cu grave traumatisme craniene și faciale, cauzate de o agresiune” (a se vedea supra, pct. 10). S-a stabilit că leziunile traumatiche fatale au fost suferite cu câteva zile înainte de data spitalizării și, prin urmare, înainte de data pretinsei crize de epilepsie.

În concluziile raportului suplimentar emis la trei zile de la moartea victimei, pe baza declarațiilor date procurorului de către colegii de celulă ai acestuia, se afirma că toate leziunile ar fi putut fi produse „posibil prin lovirea de un pat de metal în timpul unei crize de epilepsie majoră (grand mal)” (a se vedea supra, pct. 12).

61. Totuși, aceste concluzii au fost ulterior infirmate de raportul mai recent al Comisiei superioare medico-legale. Astfel, cea mai înaltă autoritate română din domeniul medicinei legale a concluzionat că era exclusă posibilitatea ca toate leziunile traumatiche găsite pe trupul decedatului să fi fost produse numai de o cădere în timpul unei crize de epilepsie (a se vedea supra, pct. 26).

În plus, Guvernul nu a oferit nicio explicație pentru restul multiplelor leziuni găsite la autopsie pe trupul fiului reclamantului (a se vedea supra, pct. 11), leziuni care au fost suferite, conform rapoartelor de expertiză medico-legală, „în același context ca și leziunile fatale de la nivelul extremității cefalice”.

În acest context, Curtea face referire, de asemenea, la informațiile relevante prezentate în raportul Amnesty International și în declarația G.I., amândouă fiind indicate la nivel național ca probe care trebuie să fie luate în considerare de către autoritățile interne de cercetare (a se vedea supra, pct. 24 și 32).

62. Ipoteza Guvernului, conform căreia fiul reclamantului ar fi putut să se lovească singur căzând în timpul unei crize de epilepsie este, astfel, improbabilă atunci când este examinată în lumina tuturor faptelor menționate anterior. Nu a fost oferită nicio altă explicație privind circumstanțele în care a decedat fiul reclamantului.

63. Curtea ține seama de faptul că acțiunea privind anchetarea morții fiului reclamantului este pendinte în fața autorităților naționale. Totuși, aceasta observă, de asemenea, că, în prezent, la mai mult de șapte ani de la începerea cercetării penale, circumstanțele în care a murit Marian Predică au rămas încă neelucidate.

Prin urmare, Curtea constată că autoritățile nu au oferit o explicație plauzibilă și satisfăcătoare pentru decesul fiului reclamantului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kats și alții împotriva Ucrainei*, nr. 29971/04, pct. 95-96 și pct. 112, 18 decembrie 2008).

Prin urmare, aceasta hotărăște că a fost încălcat art. 2 din Convenție pe fond.

64. Având în vedere această concluzie, Curtea consideră că este necesar să rețină separat că a fost încălcat art. 2 din cauza lipsei unei asistențe medicale oportune.

b) Cu privire la pretinsul caracter inadecvat al anchetei

(i) *Principii generale*

65. Curtea reiterează faptul că, în cazul în care au existat pierderi de vieți în circumstanțe care ar putea angaja răspunderea statului, art. 2 impune statului obligația de a

asigura, prin toate mijloacele disponibile, un răspuns adecvat – judiciar sau de altă natură – astfel încât cadrul legislativ și administrativ prevăzut pentru a proteja dreptul la viață să fie puse în aplicare în mod corespunzător și orice încălcare a acestui drept să fie reprimată și pedepsită [a se vedea *Öneryıldız împotriva Turciei* (MC), nr. 48939/99, pct. 91, CEDO 2004-XII). În special, atunci când un deținut moare în circumstanțe suspecte, trebuie să fie efectuată din oficiu o „anchetă oficială și eficientă” prin care se pot stabili cauzele morții și pot fi identificate și sancționate persoanele răspunzătoare (a se vedea *Paul și Audrey Edwards împotriva Regatului Unit*, nr. 46477/99, pct. 74, CEDO 2002-II și cauza mai recentă *Tsintsabadze împotriva Georgiei*, nr. 35403/06, pct. 85, 15 februarie 2011).

Principalul scop al unei astfel de anchete este de a asigura punerea eficientă în aplicare a legislației interne care protejează dreptul la viață și, în acele cazuri care implică agenți sau organisme ale statului, pentru a asigura angajarea răspunderii lor pentru decesele care intră sub jurisdicția lor [*Mastromatteo împotriva Italiei* (MC), nr. 37703/97, pct. 89, CEDO 2002-VIII].

66. Pentru ca ancheta să fie eficientă, este necesar ca persoanele responsabile pentru efectuarea acesteia să fie independente de cele implicate în deces. Acestea trebuie să nu fie subordonate din punct de vedere ierarhic sau instituțional persoanelor implicate în deces, ci independente în practică (a se vedea, printre multe altele, *McKerr împotriva Regatului Unit*, nr. 28883/95, pct. 112, CEDO 2001-III, și *Paul și Audrey Edwards*, citată anterior, pct. 70).

67. Autoritățile trebuie să adopte toate măsurile rezonabile pentru a putea să asigure probe privind incidentul (a se vedea *Salman*, citată anterior, pct. 100). Orice deficiențe ale anchetei care afectează posibilitatea stabilirii cauzei decesului sau a persoanei responsabile riscă să contravină acestui standard (a se vedea, de exemplu, *McKerr*, pct. 113, și *Paul și Audrey Edwards*, pct. 71, ambele citate anterior).

În consecință, autoritățile competente trebuie să acționeze cu diligență și promptitudine exemplară și trebuie să inițieze din oficiu cercetări care pot, în primul rând, să stabilească circumstanțele în care a avut loc incidentul și orice nereguli în operarea sistemului de reglementare și, în al doilea rând, să identifice funcționarii sau autoritățile statului implicate. Cerința privind controlul public este, de asemenea, relevantă în acest context (a se vedea, *Kats și alții împotriva Ucrainei*, citată anterior, pct. 116), al cărui grad poate varia în mare măsură de la caz la caz. Totuși, în toate cazurile, rudele de gradul I ale victimei trebuie să fie implicate în procedură, în măsura necesară pentru a proteja interesele legitime ale acesteia (a se vedea, *Carabulea*, pct. 131, și, pentru rezumatul complet al jurisprudenței relevante, a se vedea *McKerr*, citată anterior, pct. 111-115).

(ii) Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

68. Referindu-se la circumstanțele prezentei cauze, în cadrul principiilor de mai sus, instanța constată că art. 2 din Convenție prevede obligația procedurală de anchetare a circumstanțelor decesului fiului reclamantului (a se vedea, *Slimani*, citată anterior, pct. 29-34). Aceasta consideră că ancheta penală privind decesul lui Marian Predică a evidențiat grave inconsecvențe și nereguli.

69. Curtea observă, de la început, că ancheta privind decesul fiului reclamantului este încă la poliția judiciară, după mai mult de șapte ani de la deschiderea acesteia de către un procuror militar. În cursul acestei perioade, autoritățile de anchetă au refuzat în mai multe rânduri să înceapă urmărirea penală, dar aceste decizii au fost anulate ulterior de instanțele interne și cauza a fost înaintată pentru cercetări suplimentare, cu instrucțiuni detaliate referitoare la probele care trebuie obținute și circumstanțele care trebuie stabilite în contextul anchetării morții lui Marian Predică.

Totuși, aceste instrucțiuni nu au fost respectate pe deplin de autoritățile de anchetă. În plus, dosarul este încă la procuror, care a decis să delege întreaga activitate de cercetare poliției judiciare și, între timp, să înregistreze cauza în arhivele secției de omucideri a

serviciilor poliției la secțiunea „cauze penale cu autori neidentificați” (a se vedea supra, pct. 27).

70. În plus, anumite elemente ale anchetei (a se vedea supra, pct. 15-16) nu au îndeplinit minimum de cerințe privind independența și obiectivitatea, având în vedere că anumite elemente de probă din dosar au fost prezentate în timp ce ancheta penală era pendinte în fața procurorului militar, a cărui lipsă de independență instituțională a fost recunoscută de Curte în multe cauze (a se vedea, printre altele, *Bursuc împotriva României*, nr. 42066/98, pct. 107, 12 octombrie 2004).

71. Curtea subliniază, de asemenea, că reclamantul nu a fost implicat în mod corespunzător în procedura de anchetă, acesta nefiind informat sau consultat cu privire la probele propuse ori la martori și, de multe ori, acesta nu a primit nicio informație referitoare la evoluția anchetei (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kats și alții*, citată anterior, pct. 121-122). În consecință, ancheta și rezultatele acesteia nu au beneficiat de un control public suficient, iar acestea nici nu au protejat interesele rudelor de gradul I (a se vedea, de asemenea, *Hugh Jordan împotriva Regatului Unit*, nr. 24746/94, pct. 109, 4 mai 2001; *McKerr*, pct. 115; și *Paul și Audrey Edwards*, pct. 73).

72. În această privință, Curtea observă că unele dintre neregulile menționate anterior, precum și faptul că ancheta nu a îndeplinit cerințele prevăzute de Convenție, au fost recunoscute de instanțele naționale, care au decis să anuleze rezoluțiile procurorilor de neîncepere a urmăririi penale și au dat indicații precise cu privire la probele care trebuie obținute și circumstanțele care trebuie clarificate în cauză (a se vedea supra, pct. 18 și 24).

Cu toate acestea, până în prezent, în ciuda probelor medicale din dosar, care atestă o moarte violentă, și a instrucțiunilor instanțelor interne, nu a fost trasă la răspundere nicio persoană pentru faptele incriminate și autoritățile competente nu au prezentat nicio clarificare a circumstanțelor decesului.

73. Considerentele precedente sunt suficiente pentru a-i permite Curții să concluzioneze că autoritățile nu și-au îndeplinit obligația de a realiza o anchetă eficientă privind decesul fiului reclamantului.

Prin urmare, aceasta constată că art. 2 din Convenție a fost încălcat și în această privință.

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 13 DIN CONVENȚIE

74. Reclamantul s-a plâns de lipsa căilor de atac interne pentru preținsele încălcări ale art. 2. Acesta a invocat art. 13 din Convenție, formulat după cum urmează:

„Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

75. Curtea observă că acest capăt de cerere este legat de cel examinat mai sus și trebuie așadar să fie declarat admisibil.

A. Argumentele părților

76. Făcând referire la acțiunea introdusă de reclamant în temeiul art. 278 și art. 278¹ C. proc. pen. și la hotărârile pronunțate în cauză, Guvernul a susținut că acțiunea respectivă s-a dovedit a fi o cale de atac adecvată pentru pretinsa încălcare a drepturilor și libertăților reclamantului, prevăzute de Convenție. În cadrul examinării plângerilor reclamantului, instanțele naționale au invocat nu numai dreptul intern aplicabil, ci și principiile Convenției.

Probele prezentate până atunci arătau că decesul fiului reclamantului fusese cauzat de un incident medical. Faptul că persoanele suspectate a fi implicate (prizonieri și ofițeri) nu au fost găsite răspunzătoare pentru decesul acestuia nu putea fi considerat drept o omisiune din

partea autorităților care ar putea împiedica exercitarea dreptului prevăzut la art. 13 din Convenție.

77. Reclamantul a făcut referire la argumentele sale prezentate în temeiul art. 2, pretinzând că ancheta privind moartea fiului său nu a fost nici pe departe eficientă, promptă și imparțială. În plus, reclamantul a susținut că, în măsura în care nimeni nu a fost tras la răspundere pentru moartea fiului său, considerată de procuror ca fiind naturală și neviolentă, acesta nu avea un temei suficient pentru a introduce în fața instanțelor naționale o acțiune civilă în despăgubiri.

B. Motivarea Curții

78. În conformitate cu jurisprudența consacrată a Curții (a se vedea, de exemplu, *Cobzaru împotriva României*, nr. 48254/99, pct. 81-82, 26 iulie 2007), art. 13 din Convenție impune ca, în cazul în care există o încălcare discutabilă a unuiu sau mai multor drepturi prevăzute de Convenție, ar trebui să fie pus la dispoziția victimei un mecanism de angajare a răspunderii unor funcționari ai statului sau unor organisme ale statului pentru respectiva încălcare. În cazul unei morți suspecte sau al unor rele tratamente, având în vedere importanța fundamentală a drepturilor protejate de art. 2 și art. 3, art. 13 impune, pe lângă plata unor despăgubiri, după caz, o anchetă minuțioasă și eficientă, care să poată duce la identificarea și, dacă este cazul, pedepsirea persoanelor răspunzătoare pentru faptele incriminate (a se vedea *Süheyla Aydın împotriva Turciei*, nr. 25660/94, pct. 208, 24 mai 2005).

79. Pe baza probelor prezentate în prezenta cauză, Curtea a constatat că autoritățile statului erau răspunzătoare pentru decesul fiului reclamantului în timp ce acesta se afla în custodia lor. Plângerile reclamantului la autoritățile interne în această privință se bazau pe aceleași probe și, prin urmare, erau „admisibile” în sensul art. 13 (a se vedea, *Boyle și Rice împotriva Regatului Unit*, 27 aprilie 1988, pct. 52, seria A nr. 131). Astfel, autoritățile aveau obligația de a efectua o anchetă eficientă în ceea ce privește acuzațiile acestuia.

80. Din motivele prezentate anterior (a se vedea supra, pct. 69-73), nu se poate considera că a fost efectuată o anchetă penală eficientă sau minuțioasă în cei șapte ani care au urmat incidentului incriminat, nici în temeiul art. 2 din Convenție și cu atât mai puțin în conformitate cu art. 13, ale cărui cerințe sunt mai ample decât obligația de cercetare impusă de art. 2 (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Buldan împotriva Turciei*, nr. 28298/95, pct. 105, 20 aprilie 2004, și *Tekdağ*, nr. 27699/95, pct. 98, 15 ianuarie 2005). Nu a fost identificată, cu atât mai puțin sancționată, niciuna din persoanele răspunzătoare pentru moartea fiului reclamantului și nu a fost oferită nicio cale de atac pentru anchetă ineficientă (a se vedea *mutatis mutandis*, *Abramiuc împotriva României*, nr. 37411/02, pct. 130, 24 februarie 2009).

În plus, în măsura în care nu a fost găsită răspunzătoare nicio persoană pentru moartea fiului reclamantului, posibilitatea reclamantului de a introduce o acțiune civilă în despăgubiri este pur teoretică și, în orice caz, această opțiune a fost deja considerată de jurisprudența Curții ca nefiind capabilă să ofere reparații [*Cobzaru împotriva României*, nr. 48254/99, pct. 83, 26 iulie 2007, *Rupa împotriva României* (nr. 1), nr. 58478/00, pct. 189-91, 16 decembrie 2008; și *Carabulea împotriva României*, nr. 45661/99, pct. 167, 13 iulie 2010].

81. Prin urmare, Curtea constată că reclamantului i s-a refuzat o cale de atac eficientă în ceea ce privește decesul fiului său și astfel i s-a refuzat accesul la orice alte căi de atac disponibile, inclusiv o cerere de despăgubire.

În consecință, aceasta concluzionează că a fost încălcat art. 13 din Convenție.

III. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

82. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

83. Conform unei scrisori scrise mână și adresată de către reclamant avocatului acestuia la 19 mai 2010 cu privire la prejudiciul moral pe care l-a suferit, acesta a pretins suma de 4 000 000 EUR (patru milioane euro) cu titlu de despăgubire. Acesta a pretins că a trecut printr-o suferință mentală intensă, ca părinte căruia i s-a spus că trebuie să ia de la spital trupul neînsuflit al copilului său, la cinci zile după ce fiul său intrase în comă. În același timp, acesta a susținut că faptul că până la acea vreme nu au fost elucidate circumstanțele în care a murit fiul său i-a produs o suferință psihologică semnificativă.

84. Guvernul solicită Curții să respingă capetele de cerere ca nefondate. Ca alternativă, în cazul în care Curtea constată o încălcare în această cauză, Guvernul consideră că simpla recunoaștere a unei astfel de încălcări ar fi suficientă în sensul art. 41. În orice caz, acesta solicită Curții să respingă pretențiile reclamantului ca fiind exorbitante.

85. Curtea consideră că reclamantul a suferit fără îndoială prejudicii ca urmare a încălcărilor constatate de Curte. Având în vedere circumstanțele prezentei cauze și natura multiplexelor încălcări constatate, Curtea îi acordă 35 000 EUR pentru prejudiciul moral suferit.

B. Cheltuieli de judecată

86. Reclamantul a solicitat suma de 5 135 EUR pentru cheltuielile de judecată efectuate în fața Curții, și anume 4 835 EUR pentru onorariul avocatului și 300 EUR pentru costurile suportate de APADOR-CH legate de suportul tehnic și cheltuielile poștale. Acesta a prezentat o listă detaliată a costurilor asistenței juridice oferite în baza contractului pe care îl încheiase cu avocatul său.

87. Guvernul a susținut că suma solicitată era excesivă, atât în ceea ce privește numărul de ore lucrate, cât și tariful pe oră solicitat. Acesta a contestat, de asemenea, cererile în ceea ce privește costurile suportate de APADOR-CH, având în vedere că aceasta era o organizație non-profit și cheltuielile pretinse nu erau justificate de niciun document.

88. Curtea reiterează faptul că, pentru rambursarea cheltuielilor de judecată, în temeiul art. 41, este necesar să fie stabilit caracterul real, necesar și rezonabil al acestora [a se vedea, de exemplu, *Nilsen și Johnsen împotriva Norvegiei* (MC), nr. 23118/93, pct. 62, CEDO 1999-VIII; *Boicenco împotriva Moldovei*, nr. 41088/05, pct. 176, 11 iulie 2006; și *Cobzaru*, citată anterior, pct. 111]. În conformitate cu art. 60 § 2 din Regulamentul Curții, toate cererile trebuie să fie însoțite de informații detaliate, în caz contrar Curtea poate respinge integral sau parțial cererea.

89. În speță, având în vedere criteriile menționate anterior, lista detaliată prezentată de reclamant și complexitatea elementelor de fapt și de drept analizate, instanța îi acordă reclamantului suma solicitată, din care se scade suma de 850 EUR primită sub formă de asistență judiciară din partea Consiliului European, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit de reclamant, care urmează a fi plătită după cum urmează: restul sumei de 3 985 EUR doamnei N. Popescu și 300 EUR către APADOR-CH, care trebuie virată separat în contul bancar indicat de reprezentatul reclamantului.

C. Dobânzi moratorii

90. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

- 1. Declară cererea admisibilă;**
- 2. Hotărăște** că a fost încălcat art. 2 din Convenție în ceea ce privește decesul fiului reclamantului;
- 3. Hotărăște** că a fost încălcat art. 2 din Convenție în ceea ce privește obligația statului pârât de a efectua o anchetă eficientă;
- 4. Hotărăște** că a fost încălcat art. 13 din Convenție din cauza lipsei de căi de atac interne eficiente cu privire la decesul fiului reclamantului în custodia statului;
- 5. Hotărăște:**
 - (a)** că statul pârât trebuie să plătească, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, următoarele sume care trebuie convertite în moneda națională la rata de schimb aplicabilă la data plății:
 - (i)** 35 000 EUR (treizeci și cinci de mii de euro) reclamantului pentru prejudiciul moral, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;
 - (ii)** 5 135 EUR (cinci mii o sută treizeci și cinci euro) pentru cheltuielile de judecată, din care se scad 850 EUR (opt sute cincizeci euro) acordați sub formă de asistență judiciară, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, care urmează a fi virăți în contul bancar precizat de fiecare reprezentant, după cum urmează:
 - (a)** 3 985 EUR (trei mii nouă sute optzeci și cinci euro) doamnei N Popescu;
 - (b)** 300 EUR (trei sute euro) către APADOR-CH;
 - (b)** că, de la expirarea perioadei de trei luni menționate anterior și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
- 6. Respinge** cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 7 iunie 2011, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Santiago Quesada
Grefier

Josep
Președinte

Casadevall